

**Javaslat „Makoldi Sándor munkássága, életműve”
Hajdú-Bihar Megyei Értéktárba történő felvételéhez**

Debrecen, 2018. november 20.

Készítette: Tóth Marianna Katalin

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Tóth Marianna Katalin

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Tóth Marianna Katalin**

Levelezési cím: 4031 Debrecen, Széchenyi u. 73/B I/3.

Telefonszám: +36 20 234 7537

e-mail cím. tomaka56@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Makoldi Sándor munkássága, életműve**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság egészség és életmód épített környezet

ipari és műszaki megoldások kulturális örökség sport

természeti környezet turizmus

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye: _____

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

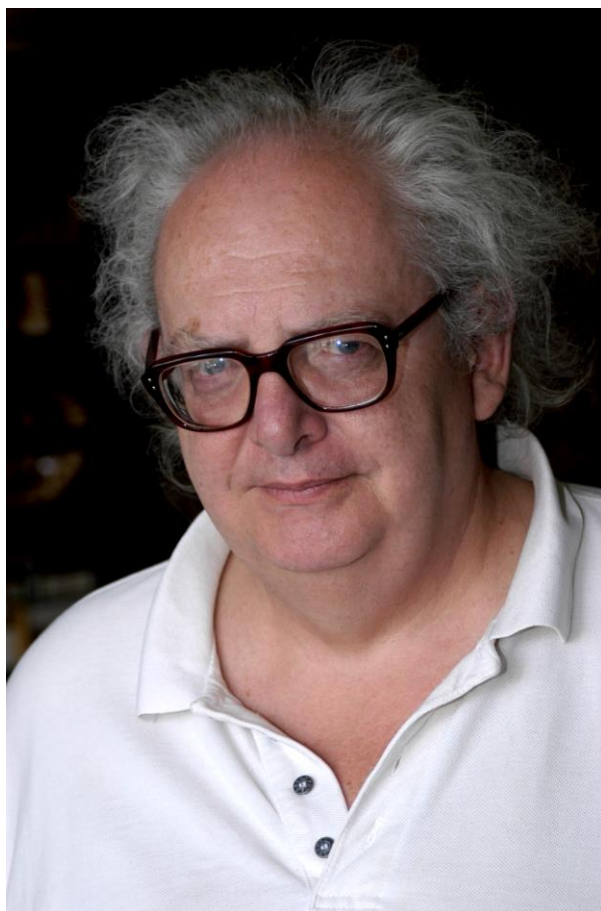
települési tájegységi **X** megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Makoldi Sándor (1945-2017)

tanár, festőművész, mennyező

H-4025 Debrecen, Arany J. u. 54.



1945-ben született. Debrecenben végezte iskoláit, majd a budapesti Képzőművészeti Gimnázium festő szakán érettségizett. Egerben földrajz-rajz, majd Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen néprajz szakon végzett. Debrecenben és Tokajban élt. Több mint harminc évig a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékén tanított, s lett docens. 2007-ben ment nyugdíjba. 2017-ben hunyt el.

Makoldi Sándor életcélja – mint Bartókéknak a zenében – anyanyelvi szinten beemelni a kortárs képzőművészetbe a magyar vizuális hagyatékot, amit a népművészet őrzött meg. Ennek szentelte

1. festői, 2. pedagógiai és 3. néprajzos pályafutását.

„...nem képrejtvényeket szerkeszt szórakoztatásunkra vagy éppen okításunkra, hanem kenyérrel és borral felérő lelki-szellemi táplálékot kínál fel nekünk minden munkájában, egész emberségünk gazdagítására...” (Pap Gábor, 1987.)

1. Festői munkássága

1945-ben született. A budapesti Képzőművészeti Gimnázium befejezése után Egerben rajz, majd Debrecenben a Kossuth Lajos Tudományegyetemen néprajz szakot végzett. Debrecenben és Tokajban élt. Több mint harminc évet a debreceni Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola művészeti tanszékén tanított, s lett docens. 2007-ben ment nyugdíjba. 2017. július 22-én halt meg.

1977-től tagja volt a MAOE-nak, 1991-től a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségének.

1971 óta állított ki önállóan, de a régió közös kiállításain is többnyire részt vett. Az utóbbi időben önálló kiállításai mellett (mint pedagógus) a tanítványokkal közös szereplések és a családi tárlatok is gyakoriak voltak. Művészeti írásai mellett néprajzzal és pedagógia-elmélettel is foglalkozott a szerves vizuális örökség szempontjából, melyeket könyvekben, folyóiratokban publikált.

Festészete tükrözi elméleti munkásságának eredményeit. A kezdetben akadémista, majd szürrealista táblaképek hamarosan a XX. századra jellemző dinamikus, expresszív-nonfiguratív alkotásokká váltak, majd kialakult a magyarság hagyományaihoz illeszkedő jelkép-festészete. A magyar nemzeti hagyományok továbbvitele erősen kolorista, szimbolikus képvilágban, mára anyanyelvi szintű képírásban teljesedett ki. Az immáron több évtizede felvállalt magyar hagyományok tudatos továbbvitele mellett a hasonló vizuális törekvések ösztönzését, hivatásos néprajzkutatóként is ügyének tartotta. Csoportos kiállításai gyermekeivel, tanítványaival, kollégáival, a magyar festészet új irányát jelölik, vidéken is elérhető egyetemességét bizonyítják.

Bartókékkal vallotta, hogy a magyar vizuális népi kultúra beemelése a művészetek mai áramlásába éppoly létfontosságú mindnyájunknak, mint a zenében. Hiszen képeinek sugallata arról szól, hogy „Honnan, mi végre születünk e hazába, és hová tartunk? Mi adhat utunkban erőt, hitet, és eleink üzenetével hogyan gazdálkodunk? Tudunk-e ma, hazánkban nem csak magyarországi, hanem magyar életet élni, és világszínvonalon magyar alkotásokat létrehozni!”

2. Pedagógiai munkássága

1974-től Debrecenben a Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola Művészeti Tanszékén oktatott művészeti és néprajzi tárgyakat – egy időben magyarságismeretet – 2007-ig, amikor innen ment nyugdíjba, docensként.

Több mint 30 év alatt számtalan tehetséges tanítványával foglalkozott külön, szakdolgozataik témáját segítve, s amikor részt vettek (és nyertek) országos diákköri konferenciákon – Debrecen jó hírét erősítették. Maga is részt vett országos szakmai programok kialakításában, előadásokat tartott országos pedagógiai konferenciákon (pl. Budapest, Pécs). Helyben is létrehozták (Ozsváth Sándorral és Joób Árpáddal) a magyarságismereti speciálkollégiumot, amely általuk a néprajz verbális, zenei és vizuális részét volt hivatva egyesíteni. Tanítványaikkal és a gyakorló iskola kisdíákjaival Csenki Imre gyermekoperájának bemutatásában is részt vettek, aminek ősbemutatója Debrecenben volt.

(A gyermekrajzok elemzése területén indított pedagógiai témákban publikációit lásd alább.)

Pedagógiai munkássága elismerésül:

1990-ben a tanítóképzőtől a Kimagasló Munkáért oklevelet a „kimagasló, a közösség számára példamutató pedagógiai munkáért”

2005-ben ugyanott a „művészeti tevékenységéért”

2008-ban az Oktatási és Kulturális Minisztériumtól a „Pedagógus Szolgálati Emlékérmét” kapta.

3. Néprajzi munkássága

1984-ben a KLTE-n szerzett etnográfusi másod-diplomát (1404/1984) egyéni levelezőként.

A Debreceni Tanítóképző Főiskolán néprajzot tanított, és a kézműves szakkörök tanácsadója volt.

A Magyarságismeret szakkollégium oktatója volt.

1979-től 1984-ig a hajdúnánási néprajzi tábor művészeti vezetője volt.

Debrecenben részt vett a Motolla egyesület munkájában, tanácsaival segítette hagyományörző tevékenységüket.

A Nemzetközi Betlehemes Találkozók szaktanácsadója.

A Hortobágyon, Vókonyán a pásztorszentély, Virágoskúton a biocsárda berendezésének tervezője.

2017-ben megkapta az „Örökös pásztor” címet.

Tokaji Múzeumban a „Kincses padlás” néprajzi kiállítás létrehozója.

A Debrecenben töltött 70 éve alatt a város közösségéért sokat dolgozott.

- Kiállításokat szervezett és vezetett a Tanítóképző Főiskolán, és egyidőben a Nagytemplom galériájában Debrecenben
- 1979-től néprajzi táborokban debreceniekkel felmérést végzett Hajdúnánás népi hagyatékáról
 - mint debreceni városvédő a Városszépítő Egyesülettől megkapta a „Debrecenért” oklevelet
- pásztorszentélyt tervezett (és festését végezte) Vókonyán (Hortobágy)
- a Nádudvar Kézműves Iskolát kiállításokkal, előadásokkal segítette
- tanítványaival együtt szakmai konferenciákon képviselte a felsőoktatást
- a Déri Múzeumban néprajzi előadásokat, vezetéseket tartott
- a debreceni Vojtina Bábszínház munkájában is hasonló módon vett részt
- a Debreceni Művelődési Központban tárlatokat szervezett, vezetett, megnyitókat, előadásokat vállalt
- a debreceni művészeti életben a szerves műveltségű Mag-csoport munkáját vezette
- segítette a hortobágyi biogazdaságok debreceni bemutatását (Debrecenben Rózsa Péter üzletének kazettás mennyezetét festette, Vókonyán „pásztorszentély”, Virágoskúton a biocsárda tervezése)
- a Nemzetközi Betlehemes Találkozók Debrecenbe költözése óta részt vett a szakmai munkában
- 2014-ben az első Székely Betlehemes Találkozó meghívott előadója – feleségével
- Hőlégballon – a virágkarneválon szereplő – a virágoskúti kupola képével

Ezekért helyben

2010-ben megkapja a megyétől a Bocskai díjat

2015-ben Debrecentől a „Pro Urbe” díjat

1999-ben és 2015-ben a „Debrecen Kultúrájáért” díjat.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Tokaj és Debrecen akár együtt is törekednek arra, hogy elnyerjék az Európa Kulturális Fővárosa 2023 címet. Makoldi Sándor életműve, munkássága összekötő kapocs a két város között. Mindekketben otthon volt, mindkettő kulturális életében meghatározó szerepet játszott, jelentős nyomot hagyott.

Képzőművészeti, pedagógiai, és néprajzi munkássága (és eredményeinek publikációi) szerves részévé lettek Debrecen kulturális életének – ahol 70 évig tevékenykedett.

Halála után életművének (és néprajzi gyűjteményének) egy részét a család letétbe helyezné – állandó kiállítási céllal a városban -, ha erre megfelelő épületet alakítanának ki, hogy Debrecen szellemi életének továbbra is része maradjon a munkássága.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: -

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés i) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat